

Církev československá husitská (CČSH) v době nacistické okupace

Církev československá husitská byla v době nacistické okupace druhou nejpočetnější církví v Protektorátu Čechy a Morava. Na konci roku 1938 se k ní hlásilo přes 730 000 členů. Věřící a duchovní CČSH v letech 1938–1945 vesměs obstáli, církev co do počtu perzekvovaných a vězněných dokonce patřila k nejpostiženějším církevním společenstvím národa. Statečnými postoji značného počtu duchovních a laiků v době nacistické okupace získala CČSH v osvobozené vlasti nezanedbatelný kredit, konečně právě v poválečných letech dosáhla svého početního vrcholu, když se k ní hlásilo téměř 950 000 členů.

Na podzim 1938 došlo k oklešťování Československé republiky, které se organizačně i územně dotklo náboženských obcí v tzv. Sudetské župě, na polském území, na Slovensku a Podkarpatské Rusi. Dne 5. dubna 1939 byla výnosem slovenského ministerstva školství a národní osvěty zrušena doposud platná Ústava CČS a zakázána působnost církve na Slovensku. V roce 1940 vyústil původní ústavní církevní proces směřující ke změně názvu církve v mocenský zásah, jenž narušil dosud platnou autonomii CČSH. K otevřeným demonstracím protiněmeckých postojů se věřící zejména v prvním roce okupace zapojili při tradičních oslavách svátku Mistra Jana Husa.

Jednou z prvních obětí nacistické zvěle v řadách CČSH se stal medic a člen Jednoty mládeže v Nákle u Litovle MUC. Jan Opletal, jenž byl smrtelně zraněn při masových nepokojích českého obyvatelstva 28. října 1939. Věřící CČSH byli zastoupeni v celé škále odbojových skupin domácího hnutí odporu. Například rodina Moravcových ze Žižkova patřila k nejbližším podporovatelům parašutistů při úspěšné operaci Anthropoid. Výraznou církevní stopu lze vysledovat i v odboji zahraničním, kde působil František M. Hník na ministerstvu zahraničních věcí československé exilové vlády v Londýně nebo farář Karel V. Vít jako vojenský kaplan československých letců u RAF. Z 90 kněží, kteří se zapojili do protinacistického odboje, osm zemřelo jako oběti nacistické perzekuce. Jednou z obětí byl Vojtěch Schück, farář v Havlíčkově Brodě. Dalších 32 duchovních bylo z politických důvodů dlouhodobě vězněno.

Nezastupitelnou roli při Pražském povstání sehrálo vedení náboženské obce v Praze-Vinohradech, když umožnilo přesunutí hlasatelný revolučního rozhlasového vysílání do prostor Husova sboru.